

УДК 61:378.147

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН

В. В. Бабієнко, Ю. Г. Романова

Одеський національний медичний університет

USING SOCIAL NETWORKS IN TEACHING EDUCATIONAL SUBJECTS

V. V. Babiienko, Yu. H. Romanova

Odesa National Medical University

Метою роботи була оцінка перспектив застосування ресурсів соціальних мереж при викладанні освітніх дисциплін. Проаналізовані результати анкетування студентів та викладачів, наведені переваги та перспективи використання ресурсів соціальних мереж в освітньому процесі.

The aim of the work was to evaluate the prospects for the use of resources of social networks in teaching educational subjects. There were analyzed results of the survey of students and teachers. The advantages and prospects of resource use of social networks in the educational process are provided.

Вступ. Соціальні мережі на сьогодні є одним з найбільш популярних сервісів, які залучають увагу переважної більшості користувачів мережі Інтернет. Вони є універсальним інструментом комунікації, а в останні 3–5 років знайшли застосування й в освітній діяльності [1–5].

Інтерес до використання соціальних мереж в освітньому процесі обумовлений, насамперед, необхідністю встановлення ефективної комунікації з користувачем освітніх послуг. Так, за даними фахівців Массачусетського університету, 98 % вищих навчальних закладів мають власні офіційні сторінки у Facebook, 84 % – Twitter, 86 % – відеоролики освітнього характеру на YouTube [1].

За станом на 01.09.2014 р. у мережі Інтернет нараховувалося близько 50 000 англійських ресурсів, що містили он-лайн відеолекції з медичної екології та гігієни. Членами професійної соціальної мережі “LinkedIn” є 100 000 фахівців з профілактичної медицини та гігієни. Втім, на теренах СНД популярні російськомовні соціальні мережі “В контакте”, “Однокласники”, “Мой мир”, “Мой круг” використовуються переважно із розважальною метою. Офіційних сторінок вищих медичних навчальних закладів у соціальних мережах країн СНД поки що не існує – йдеться лише про деякі приватні групи співробітників та студентів, які не використовуються з освітньою метою. В Україні професійних соціальних мереж поки що не існує.

У зв’язку з вивченням можливостей використання соціальних мереж в освіті у світі стає актуальною теорія соціального навчання, що полягає в припущенні, що люди вчаться найбільше ефективно, коли вони взаємодіють із іншими учнями в рамках якоїсь теми або предмета. Переконливі докази необхідності соціальної взаємодії в процесі навчання викладені в дослідженні Richard J. Light з Гарварда, який виявив, що один з найсильніших факторів успіху студентів в освіті – це їх здатність створювати або брати участь у невеликих дослідницьких групах. Студенти, які вчилися в таких групах хоча б раз на тиждень, виявилися краще підготовленими в предметі, ніж студенти, що займалися самостійно [7]. Таким чином, фокус уваги викладачів повинен зрушуватися від змісту предмета в навчальній діяльності до взаємодії людей, які цим предметом займаються професійно. Саме тому закордонні експерти у сфері електронного навчання закликають розроблювачів програмних продуктів створювати системи управління навчанням (learning management systems, LMS), інтегровані з популярними соціальними сервісами [1, 3, 7].

Основна частина. Метою роботи була оцінка перспектив застосування ресурсів соціальних мереж при викладанні освітніх дисциплін.

Дослідження проведено методом анкетування 100 студентів 3–6 курсів медичних та 4–5 курсів стоматологічного факультетів ОНМедУ та 30 викладачів кафедр загальної гігієни та гігієни й профілактичної медицини. Розроблений опитувальник містив питання про користування соціальними мережами для по-

треб викладання гігієнічних дисциплін. Аналізувався вік, кваліфікаційний рівень, переважні наукові та практичні інтереси респондентів. Обробка одержаних даних велася з використанням непараметричних критеріїв за допомогою програми Statistica 6.15 (StatSoft Inc., США).

Як показали результати опитування (табл. 1), переважна більшість студентів та 63,3 % викладачів є активними користувачами соціальних мереж. Середній вік користувачів соціальних мереж склав $19,4 \pm 0,1$ років для студентів й $36,8 \pm 0,6$ для викладачів. Серед викладачів, що користуються соціальними мережами, вищу категорію мали 12 (63,2 %) осіб, ступінь кандидата медичних наук – 5 (26,6 %), ступінь доктора медичних наук – 1 (5,3 %). Втім, залежності між користуванням ресурсами соціальних мереж та кваліфікаційними характеристиками опитаних викладачів виявлено не було – серед тих викладачів, що не

використовували соціальні мережі, також переважали кадри вищої кваліфікації. Натомість середній вік викладачів, що не використовують соціальні мережі, склав $45,9 \pm 0,8$ років, що вірогідно відрізняється від вищенаведеного віку користувачів ($p < 0,05$).

Найбільшою популярністю користуються російськомовні ресурси (vk.com, odnoklassniki.ru), кожний другий користувач соціальних мереж зареєстрований на fb.com. Опитані студенти вказали, що використовують соціальні мережі для поширення методичної літератури (23 %), розкладів занять та іспитів (57 %), відеороликів з описом практичних навичок з клінічних дисциплін (12 %). Натомість лише 13,3 % опитаних викладачів застосовували ресурси соціальних мереж для при викладанні гігієнічних дисциплін, в тому числі для поширення методичної літератури та підтримання он-лайн дискусій з актуальних питань гігієнічної науки та практики.

Таблиця 1. Використання соціальних мереж студентами та викладачами ОНМедУ з освітньою метою

Показник	Студенти (n=100)		Викладачі (n=30)	
	абс.	%	абс.	%
Користування СМ, в т. ч.	96	96,0	19	63,3
“в контакте”	95	95,0	9	30,0
“одноклассники.ру”	63	63,0	19	63,3
Facebook	51	51,0	10	53,3
Інші	8	8,0	3	10,0
Для поширення методичної літератури	23	23,0	7	13,3
Для поширення розкладів занять та/або іспитів	57	57,0	5	16,7
Розміщення відеолекцій	12	12,0	2	6,7
Підтримання он-лайн дискусій	9	9,0	4	13,3

Таким чином, ми спостерігаємо зміну способів та форм комунікації учасників освітнього процесу. Соціальним мережам вдалося реалізувати технічно прагнення молоді до соціалізації та розширення комунікативних можливостей, що дозволяє кожному конкретному користувачу будувати власний навчальний або робочий простір.

Цікаво, що дане опитування виявило, що при використанні соціальних мереж у навчальному процесі студенти менш схильні використати їх недоречно в навчальний час – на це вказали 38,0 % респондентів.

Висновки. Аналізуючи закордонний досвід [1–6] використання соціальних мереж в освіті та дані анкетування, можна виділити такі аргументи на користь їхнього застосування:

– безкоштовність зберігання цифрових даних і організації комунікації в мережі;

– значна кількість користувачів серед студентів медичних вишів;

– соціальні мережі мають функціонал, що дозволяє оперативно ділитися зі студентами важливою інформацією й робити нагадування;

– можливість спільної роботи із цікавими веб-ресурсами стає ще більш зручною. Через соціальну мережу студенти й викладачі можуть обмінюватися й обговорювати цікаві знахідки в мережі;

– завдяки досвіду використання соціальної мережі для рішення освітніх і дослідницьких завдань, уявлення студентів про цей інструмент, як винятково розважальні, розширюється до розуміння його потужних можливостей застосування в професійній діяльності;

– можливість постійної взаємодії студентів і викладачів у мережі в зручний для них час забезпечує

безперервність навчального процесу. З’являється можливість більше детального планування навчальної й дослідницької роботи студентів (завдання й консультації щодня);

– використання викладачами соціальних мереж для рішення своїх професійних завдань підвищує їх рівень комунікативних компетенцій;

– за допомогою соціальних мереж у викладача з’яв-

ляється можливість проводити аудиторні лекційні заняття в інтерактивному режимі;

– в освітній процес можуть бути залучені й батьки студентів;

– економія паперу. Роздавальний матеріал не потрібно роздруковувати, досить його прикріпити до віртуальної групи в соціальній мережі у вигляді файла.

Література

1. Теоретичні передумови використання дистанційного навчання у вищій школі / М. Ф. Шустваль, Т. І. Лядова, О. В. Волобуєва, С. М. Шустваль // Медична освіта. – 2012. – № 3 (додаток). – С. 211–213.

2. Barnes N. G. Social Media Adoption Soars as Higher-Ed Experiment and Re-evaluates Its Use of New Communications Tools [Електронний ресурс] / N. G. Barnes, A. M. Lescault. – Режим доступу : <http://www.umassd.edu/media/umassdartmouth/cmr/studiesandresearch/higherEd.pdf>

3. Фещенко А. В. Социальные сети в образовании: анализ опыта и перспективы развития / А. В. Фещенко // Гуманитарная информатика. – 2011. – № 6. – С. 44–50.

4. Рулиене Л. Н. Образовательные возможности социальных сетей [Электронный ресурс] / Л. Н. Рулиене. – Ре-

жим доступа : http://ruliene.bsu.ru/wp-content/uploads/do_virt1.pdf

5. How Do Social Networks and Faculty Development Courses Affect Clinical Supervisors’ Adoption of a Medical Education Innovation? An Exploratory Study / E. Jippes, Y. Steinert, J. Pols [et al.] // Academic Medicine. – 2013. – Vol. 88, № 3. – P. 398–404.

6. Effectiveness of a training program in supervisors’ ability to provide feedback on residents’ communication skills / N. Junod Perron, M. Nendaz, M. Louis-Simonet [et al.] // Advances in Health Sciences Education. – 2013. – Vol. 18, № 5. – P. 901–915.

7. Light R. Making the Most of College: Students Speak Their Minds / R. Light. – Cambridge : Harvard University Press, 2001. – 235 p.

Отримано 30.04.14